

**«Στους πολέμους χαμένοι είναι όλοι: κι αυτοί που
σφάχτηκαν κι αυτοί που σφαχτήκαν»**

Μαρώ Τριανταφύλλου

05/03/2017

**Ο Δαβίδ Μαλτέζε και η Έλλη Ιγγλίζ μιλούν για την «Τρωάδα» του
Δημήτρη Δημητριάδη**

«Ο πόλεμος
δεν τελειώνει ποτέ
Με το τέλος του
τελειώνουν όλα
Αυτός
δεν τελειώνει ποτέ»
(από την «Τρωάδα»)

Το νέο έργο του Δημήτρη Δημητριάδη «Τρωάς» ανέβασε η ομάδα Σημείο Μηδέν σε σκηνοθεσία του Σάββα Στρούμπου. Μια στιβαρή ποιητική αναζήτηση της οντολογικής διάστασης του πολέμου, του πολέμου ως οδού αυτογνωσίας, που αρνείται ο άνθρωπος γι' αυτό διαιωνίζει τον πόλεμο. Σε μια παράσταση που σκηνοθέτησε ο Στρούμπος με εσωτερικότητα και πάθος, αποφεύγοντας τις εύκολες αναφορές στην επικαιρότητα και παρουσιάζοντας το έργο ως διαχρονική διερώτηση, ο Δαβίδ Μαλτέζε δίνει μια μοναδική ερμηνεία σε ένα απαιτητικό και εξοντωτικό τριπλό μονόλογο τριών προσώπων-συμβόλων του Τρωικού Πολέμου: Πρίαμος-Έκτορας-Αστυάνακτας και η Έλλη Ιγγλίζ δίπλα του δημιουργεί το ηχητικό πεδίο που θωρακίζει αυτήν την ερμηνεία και συμβάλλει ουσιαστικά τραγουδώντας επί σκηνής ριζίτικα μοιρολόγια.

Λίγες μέρες πριν από την παράσταση συζητήσαμε με τους δυο ερμηνευτές.

Δαυίδ Μαλτέζε

«Στον πόλεμο όλοι είναι χαμένοι, κι εκείνοι που σφάχτηκαν κι εκείνοι που έσφαξαν»

Οι γενεαλογίες στα ομηρικά έπη συνήθως καλύπτουν τρεις γενιές, δηλαδή τον ήρωα, τον πατέρα του και τον γιο του. Και στην περίπτωση του μονολόγου “ Τρωάς” έχουμε αυτήν την δομή... Τρεις διαφορετικές γενιές -ο Έκτωρ , ο πατέρας του ο Πρίαμος και ο γιος του ο Αστυάναξ- μιλάνε πως βίωσαν τον πόλεμο και τι σημαίνει ο πόλεμος για αυτούς. Βλέπουμε τον τρωικό πόλεμο από την πλευρά των ηττημένων , νεκρών ηρώων που θέλουν να ακουστούν από τον Άδη, το Βασίλειο του θανάτου. Παρόλο που είναι τρεις διαφορετικές γενιές και τρεις διαφορετικές φωνές το κείμενο είναι ενιαίο και μιλάει για την φρίκη του πολέμου με μια τρισδιάστατη φωνή που παίρνει την μορφή του μονολόγου. Η ΤΡΩΑΣ με αφορμή τον τρωικό πόλεμο μας μιλάει για όλους τους πολέμους που έχουν γίνει και το μόνο σίγουρο είναι ότι σε αυτούς τους πολέμους όλοι είναι χαμένοι “ και εκείνοι που σφάχτηκαν και εκείνοι που έσφαξαν”.

Δυστυχώς όμως το θέμα του πολέμου δεν σταματάει εκεί στην Τροία στο “Τότε “ όπως θα έπρεπε να είχε γίνει , έπρεπε δηλαδή να ήταν ο τελευταίος πόλεμος στην ιστορία της ανθρωπότητας και να μάθουμε από αυτό τι δεν πρέπει να ξανασυμβεί , αλλά όχι ...όπως λέει και ο ίδιος ο Δημητριάδης : Ο πόλεμος ως ανθρώπινη αλήθεια, θα μπορούσε να γίνει, όπως και η θνητότητά του, ένας καταλυτικός μηχανισμός στα χέρια του ίδιου του ανθρώπου, προκειμένου να μάθει και να καταλάβει, αλλά και να αποδεχθεί, το ποιος όντως είναι. Η αυτογνωσία όμως, αυτή, όχι μόνο δεν είναι υποφερτή από τον άνθρωπο, αλλά και, εξαιτίας της αδυναμίας του να την αντέξει, έχει ανέκαθεν αποκλειστεί, με την θέσπιση και καθιέρωση ποικίλων ψευδαισθήσεων οι οποίες φρόντισαν να του εξασφαλίσουν προστατευτικές διεξόδους από την αντιμετώπιση του Ανυπόφορου. Γι’ αυτό μιλάει και η παράστασή μας για το “Ανυπόφορο” του ανθρώπου. Το κείμενο αυτό είναι ένα μεγάλο δώρο που μου έκανε ο Δημήτρης Δημητριάδης και με την ευκαιρία αυτή θέλω να τον ευχαριστήσω δημόσια ... η ιδέα του μονολόγου αυτού γεννήθηκε το 2007 όταν και τον γνώρισα και του εξέφρασα την επιθυμία να παίξω κάποιο από τα κείμενά του. Και ήρθε η ώρα ένα όνειρο να γίνει πραγματικότητα.

Έλλη Ιγγλίζ

Μιλώντας για τον πόλεμο χωρίς ωραιοποιήσεις

Κυρία Ιγγλίζ, μετά από τόσους αιώνες, τα σύμβολα του τρωικού πολέμου εξακολουθούν να εκφράζουν όσο λίγα τα αισθήματα των ανθρώπων για τον πόλεμο. Η ΤΡΩΑΣ είναι ένα αντιπολεμικό έργο;

Τα πρόσωπα του έργου που μιλούν : Πρίαμος – Έκτωρ – Αστυάναξ ,είναι οι ηττημένοι του πολέμου. Είναι οι νεκροί που μιλούν για τον πόλεμο, κι αυτό από μόνο του μας δίνει την δυνατότητα σαν δρώντα πρόσωπα, αλλά και σαν θεατές κι ακροατές του έργου μιας απαραίτητης απόστασης που δημιουργεί τον χώρο και τον χρόνο για στοχασμό πάνω στην προβληματική του πολέμου. Ο Πρίαμος νεκρός βασιλιάς της Τροίας, ο Έκτωρ γιος του Πριάμου ,νεκρός πολεμιστής και ήρωας, ο Αστυάναξ γιος του Έκτορα σκοτωμένος απ' τους Έλληνες στην παιδική του ηλικία. Τα τρία πρόσωπα μιλούν, όπως χαρακτηριστικά λέει ο Πρίαμος, «χωρίς φραγμούς, υπονοούμενα, χωρίς υπεκφυγές, ωραιοποιήσεις» για τον πόλεμο, σε τέτοιο βάθος που αυτό έχει δυο αποτελέσματα...αρχικά μας κάνει να σκεφτούμε τελικά τι σημαίνει πόλεμος, τι διαστάσεις μπορεί να πάρει τόσο εξωτερικά, όσο και μέσα στην ανθρώπινη ψυχή, κάτι που μας οδηγεί στον στοχασμό πάνω στην φύση τού ίδιου του ανθρώπου. Το δεύτερο αποτέλεσμα του βάθους του κειμένου, μας οδηγεί και στο δεύτερο μέρος του έργου κι αυτό με την σειρά του στο τρίτο.

Στο δεύτερο μέρος, τα όρια της συγκεκριμένης ταυτότητας των προσώπων, διευρύνονται, μέσα από μια μεταμορφωτική, συμβολική διαδικασία, το ένα μπαίνει μέσα στο άλλο: ο Αστυάναξ γίνεται Πρίαμος ,ο Πρίαμος γίνεται Έκτωρ, ο Έκτωρ Αστυάναξ...ίσως για να συμπληρωθούν, ίσως για να ενωθούν μέσα στις αντιθέσεις τους. Με συμβολικούς όρους η ένωση είναι ένα στοιχείο αντίθετο του διαχωρισμού και της διάσπασης, αντίθετο του πολέμου. Στην παράσταση οι λέξεις του κειμένου ,η ερμηνεία, η φωνή κι ο ήχος του πιάνου είναι αδιάσπαστα στοιχεία σε αυτήν την μεταμορφωτική διαδικασία. Σε αυτήν την μεταστοιχείωση. Εισχωρούν λοιπόν ο ένας μέσα στον άλλον, σε τέτοιον βαθμό που αυτό μας οδηγεί στην ίδια την πόλη »Τρωάς«, στο τρίτο μέρος. Πλέον μας μιλά η ίδια η Γη ,το ποτισμένο απ' το αίμα χώμα της ηττημένης Τροίας, που εμπεριέχει όλους τους νεκρούς, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των προσώπων χάνονται μέσα στον Άνθρωπο.

Γιατί επιλέγει ο συγγραφέας ήρωες τριών διαφορετικών ηλικιών; Ο πόλεμος γίνεται μια πορεία αυτογνωσίας; Κι αν ναι, ποια είναι η απάντηση στο τέλος του δρόμου αν υπάρχει;

Πρίαμος – Έκτωρ – Αστυάναξ ,είναι ήρωες τριών ηλικιών, που όμως ο ένας γεννιέται μέσα από τον άλλον. Ο Πρίαμος πατέρας του Έκτορα, ο Έκτωρ πατέρας του Αστυάνακτα. Ο ένας γεννά τον άλλον. Αφαιρετικά οι τρεις είναι ένας. Η πορεία είναι κυκλική τόσο στον λόγο όσο και στον ήχο του πιάνου Το Ναι και το Όχι ενώνονται και δημιουργούν τον κύκλο της Γέννησης ,της Ζωής και του Θανάτου. Του Όχι, του Ναι και πάλι του Όχι, αν σκεφτούμε ότι ο Πρίαμος ως νεκρός γέρος βασιλιάς όπως μας λέει και στο έργο ,δεν πολέμησε, δεν βρέθηκε μέσα στην μάχη...ο Έκτωρ όμως βρέθηκε : πολέμησε, σκοτώθηκε. Ο Αστυάναξ δεν πρόλαβε να πολεμήσει, σκοτώθηκε δέκα χρονών όπως μας λέει στο κείμενο. Οπότε πηγαίνουμε από την μη δράση στην δράση κι επιστρέφουμε στην μη δράση. Από την μη Ύπαρξη στην Ύπαρξη και πάλι στην μη Ύπαρξη. Βλέπουμε την πορεία της αυτογνωσίας στο γεγονός της Ζωής. Ίσως αρχή και τέλος του δρόμου να είναι ένα, όπως λέει ο Ηράκλειτος : «Κοινό σημείο είναι η αρχή και το πέρας στον κύκλο»